

Политиките в подкрепа на уязвимите групи в България в контекста на членството ѝ в ЕС

Целта на Съвета на Европа е постигането на по-голямо единство между неговите членове и съдействие за икономическия и социален прогрес, чрез защита на правата на човека и основните свободи. Правото на здраве, правото на закрила при майчинство, правото на ползване на социални грижи, правото на работа и др., са права, които гарантират социалната сигурност.

Социалната политика на ЕС е съвкупността от декларираните цели, механизми и възможности за координиране и подпомагане в сферата на социалната политика. Етапите, макар и все още търпящи развитие на компетентности в сферата на социалната политика са свързани и подчинени на икономиката на всяка една страна (капитали, услуги, работни места).

Демократичните промени в България са свързани с реформа и в социалната сфера, включително по отношение на социалните услуги и подкрепата за уязвимите групи. Под уязвими групи разбираме всички, които не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от социално изключване. Повишеното внимание към социално-уязвимите групи през периода на преход в България намира отражение в разработването на редица национални планове, програми и стратегии за съответните целеви групи – децата в риск, социално слабите, малцинствата, хората с физически и психически увреждания, бежанците и др.

След присъединяването на България към ЕС през 2007 г. реформата продължава, но не води до сериозните резултати, които се очакват от нея. В политиката липсва цялостен подход и синхронизиране между институциите за приобщаване и активно включване на различните уязвими групи.

Нашето законодателство е подчинено на Европейското по отношение на вече приетите регламенти и представлява дълъг процес на ратифициране на приетите от Европейското право норми.

Политиките спрямо социално-уязвимите групи са актуална тема за всички държави – членки на Европейския съюз. Те са само един елемент от Европейската система за услуги от обществен интерес, но представляват важна част от Европейския модел и общество.

Компетенциите на ЕС по отношение предоставянето на социални услуги следва да се разглежда в контекста на концепцията за споделената отговорност и компетентност между ЕС и страните-членки. Страните-членки са свободни да дадат определение на понятието услуги от обществен интерес и съответните институции могат да регламентират съдържанието на услугите и как те да бъдат организирани, финансирани, предоставяни и контролирани. Но от друга страна ЕС изисква страните-членки да спазват определени общи правила и принципи за регламентирането на съдържанието и предоставянето на услугите:

1. Държавните органи на различните управленски нива да работят близо до гражданите.
2. Осигуряване на гражданите на достъп до качествени социални услуги на територията на страните-членки.
3. Прилагане на индивидуален подход и принцип на солидарността при предоставяне на социални услуги.
4. Изискване за участие на трета финансираща страна.

5. Въвличане на потребителите в процеса на тяхното предоставяне и администриране.

6. Децентрализация на организацията на социалните услуги от централно към местно ниво.

7. Възлагане на социални услуги от обществен интерес на частни доставчици.

8. Използване на различни форми на публично частни партньорства

9. Прозрачност на политики и процедури.

10. Правна сигурност.

Проблеми, свързани с липсата на:

- ✓ процес, който да координира и подкрепя комплексна обща политика в социалната област;
- ✓ ефикасна рамка за политика в областта на социалната политика и политиката на социална сигурност;
- ✓ инструменти за постигане на целите;
- ✓ социален диалог;
- ✓ динамика в процесите на интеграция;
- ✓ индивидуален подход;
- ✓ срочност на националните програми;
- ✓ превенция и профилактика.

Предложения:

- ✓ „Реални” значими законодателни промени.
- ✓ Ангажимент на държавата по отношение на повишаването на жизнения стандарт.
- ✓ Обвързаност на обществеността по определени социални въпроси.
- ✓ Развитие на междусекторните взаимоотношения (Министерство на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването, Министерство на образованието, младежта и спорта) чрез взаимно регулиране, контрол и реално сътрудничество.
- ✓ Адекватно финансиране на дейностите в подпомагащите професии.
- ✓ Възможност за утвърждаване на авторитета и зачитане на ролята на социалните и здравни работници в политиките към уязвимите лица и групи в България.
- ✓ Адаптиране и ползване на най-добрите практики от опита на развитите социални държави в ЕС.
- ✓ Хармонизиране на социалните стандарти.

Така направените предложения следва да бъдат пречупени през призмата на обикновения български гражданин. Социалната политика в България трябва да си постави за основна цел ангажиране на гражданското общество в подкрепа на уязвимите групи. Държавата трябва да разработи ефективна и дългосрочна стратегия за промяна на самосъзнанието на българина. В нашата природа е да се делим на групи, било то по възраст, социален статус, религия и т.н. Но една добре планирана и работеща социална политика, може да промени това.

Само когато на всички граждани бъде показано ясно, че са равни, имат еднакви права и задължения, може да се постигне интегриране на уязвимите групи.

Гражданското общество трябва да гледа на уязвимите групи не като на „различни“, а като на нуждаещи се от помощ. Всеки трябва да осъзнае, че винаги може да попадне на мястото на онзи в неравностойно положение, когото вчера просто е подминал на улицата. Само когато успеем да се поставим на мястото на отсрещната страна, ще можем да осъзнаем своята отговорност. И по този начин да се мотивира участието ни в подкрепата на уязвимите групи.

Тук идва ролята на държавата – да информира, да дава гласност на проблемите, да организира обществеността, да покаже, че всеки човек е ценен и всеки може да бъде полезен с нещо на другите, всеки може да се включи в подпомагането и приобщаването на уязвимите групи, че всеки в неравностойно положение може да бъде пълноценна личност.

Хармонизирането и промяната в социалното законодателство и развиването на регулативно-защитна социална политика в страната ще повлияе върху съществуващите параметри на всяка от отделните сфери на социалната политика и е необходима предпоставка за развитие на икономическата интеграция в ЕС.

Ключовата дума в социалната политика на България трябва да е ОТГОВОРНОСТ. Ние, младите хора трябва да осъзнаем, че държим в ръцете си живота на нашите родители и на нашите деца. Наша е отговорността за бъдещето им, за бъдещето на България като цяло.